

Helse- og omsorgsdepartementet

Vedlegg I

S.nr. 200500444-21

Sosial- og helsedirektoratet
Avd. for kommunale tjenester
Postboks 8054 Dep

0031 OSLO

Deres ref

Vår ref (bes oppgitt ved svar)
2003/915-2 GS/-

Dato
30.09.2003

Datatilsynet	
2003/915 - 2	
- 1 OKT. 2003	
AN.	434.8
Saksb. 6S	Avskr.

PROBLEMSTILLINGER I FORBINDELSE MED KOMMUNENES INDIVIDRETTEDE ARBEID

1. Bakgrunn

Datatilsynet har mottatt en søknad om konsesjon til å behandle personopplysninger fra bydel Hellerud i Oslo kommune. I den forbindelse inviterte Datatilsynet til et diskusjonsmøte med representanter fra bydelen og direktoratet. Møtet fant sted den 12.08.2003 og temaene som ble drøftet var først og fremst knyttet til taushetsplikt og samtykke. Det ble også diskutert noe omkring oppbevaring av permer med bl.a helseopplysninger i brukernes hjem - såkalte Hjemmepermer.

I møtet ble det ikke konkludert i forhold til de spørsmål som ble diskutert, men Datatilsynet signaliserte et ønske om at direktoratet utredet nærmere de juridiske problemstillingene knyttet til ovennevnte temaer.

2. Hjemmepermer

I forbindelse med bydelens Individrettede arbeid, legges det opp til at brukeren skal ha en perm hjemme med opplysninger om tiltak brukeren har og har hatt. Permen vil også inneholde helseopplysninger, og er ment til bruk for brukeren selv og eventuelt lege som tilkalles. Det oppfordres til at permen oppbevares forsvarlig, men Datatilsynet er likevel betenkte over at sensitive opplysninger oppbevares i en perm i hjemmet. Betenkelighetene våre knytter seg bl.a til økt fare for brudd på konfidensialitet og det faktum at det stilles adskillig strengere krav til sikring av slike opplysninger ved institusjon.

3. Samtykke og taushetsplikt

Datatilsynet vil fremme følgende synspunkter;

Datatilsynet er ikke i tvil om at de samtykkeerklæringer som er utarbeidet ved bydelen formelt sett er juridisk holdbare. Vår bekymring er snarere knyttet til det faktum at Individrettet arbeid og utarbeidelse av individuelle planer *forutsetter* at bruker signerer samtykkeerklæringer som opphever ulike etaters taushetsplikt. Vi får et inntrykk av at innhenting av samtykke blir en del av rutinen før man kan starte opp arbeidet med en bruker av kommunens tjenester. En slik "automatikk" står i kontrast til det Datatilsynet forstår med noe av intensjonen bak regler om taushetsplikt – nemlig at det

helt unntaksvis åpnes for en utlevering av taushetsbelagte opplysninger (etter samtykke), når sakens karakter særlig krever det.

Et annet forhold som bør drøftes nærmere er *graden av frivillighet* for den enkelte bruker. Tilsynet har ingen problemer med å se at det ligger særdeles mange gode intensjoner i konseptet individrettet arbeid. Samtidig er vi bekymret for at brukere vil føle seg presset til å gå inn på samarbeidsformer man ikke er komfortabel med. Det vil ofte være en skjevhet i "maktbalansen" når det gjelder individets forhold til det offentlige. Især vil denne skjevheten være manifest for individer som befinner seg i en sårbar eller utsatt posisjon, som tilfellet som regel vil være for brukere av de tjenester som inngår i bydelens konsept. Også av disse grunner ser vi det som spesielt viktig at hjemmelsgrunlaget for samarbeidet er så klart som overhodet mulig.

Individrettet arbeid, slik det er planlagt i bydelen, går også lenger enn det som er forskriftsregulert i Forskrift om individuelle planer etter helselovgivningen (2001-06-08 nr 676). Samarbeidet er planlagt videre både med hensyn til hvilke etater som kan involveres i samarbeidet, og det faktum at forskriften dreier seg om *pasienter* og således er knyttet til individets helseforhold. Slik Datatilsynet oppfatter det, har lovgiver således tatt stilling til hvilke etater som kan samarbeide, og at samarbeidsordningene er mot etater innen helsetjenesten.

Kort oppsummert er vår holdning at det ligger mange gode intensjoner bak arbeidet med Individrettet arbeid og individuelle planer, men vi sitter likevel igjen med en følelse av at det juridiske grunnlaget er strukket vel langt og at dette går på bekostning av grunntankene bak særlovgivningens taushetspliktregler.

Vi ønsker derfor direktoratets vurdering av ovennevnte forhold. Samtidig opplyser vi om at vi er kjent med Helse- og sosialdepartementets rundskriv I-6/97 ref 95/01789 samt direktoratets *Veileder for individuell plan 2001*.

Med hilsen

Astrid Flestrand (e f)
fung. avdelingsdirektør

Guro Slettemark
seniorrådgiver

Kopi;
Bydel Hellerud
Sosialdepartementet
Helsedepartementet

Vedlegg;
Sakens dokumenter (disse bes returnert ved oversendelse av Deres svar)